

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมเด็กและเยาวชนผ่านวิถีชีวิตกิจกรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชน 43 ครอบครัว จาก 6 หมู่บ้าน 2 ตำบล ในอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร เป็นการศึกษาบริบทชุมชนโดยการศึกษาประวัติ หมู่บ้าน ศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ ปัจจัย เจื้อนไขที่ทำให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชน และศึกษา รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในเด็กและเยาวชน โดยใช้กระบวนการโรงเรียนชาวนาซึ่งเป็นเวทีแลกเปลี่ยน และลงมือปฏิบัติการจริง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดเวทีโสเหล่ มีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสำรวจชุมชน การสังเกตสถานการณ์จริง และการประชุมกลุ่มย่อย สาเหตุปัญหาเยาวชนเนื่องมาจาก รูปแบบ วิธีการเลี้ยงดู การดูแลเอาใจใส่ของครอบครัว ระบบ การศึกษาที่ไม่เอื้อกับการพัฒนาศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ และตัวเยาวชนเอง ซึ่งปัจจัยที่มีผล ต่อปัญหาเด็กเยาวชน แยกเป็นปัจจัยภายนอกคือ พฤติกรรมเลียนแบบสื่อ แรงกดดันจาก ครอบครัว ชุมชน สังคมและระบบการศึกษา ส่วนปัจจัยภายในคือเป็นช่วงวัยที่มีความสับสนใน ตัวเอง ใช้ความรู้สึกมากกว่าเหตุผล ฐานคิดประสบการณ์ที่ไม่เท่าทัน ขาดการพัฒนา ความสามารถในการเรียนรู้ การใช้เครื่องมือที่มีอัลกอริธึม และการใช้สารเสพติด ฯลฯ จากงานวิจัย พบว่า 5 % ทำร้ายร่างกายผู้อื่นด้วยเหตุผลเพียงไม่ชอบหน้า 50 % ไม่ยกมือไหว้ครูที่ไม่ชอบ 7 % ไม่เข้าเรียนในวิชาที่ไม่ชอบ 20 % โดดรื่นในภาคบ่ายอย่างต่อเนื่อง 2 % เข้าเรียนสายเป็นประจำ 15 % แต่งกายไม่เหมาะสม 50 % ไม่มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย 8 % ขับขี่รถจักรยานยนต์แข่ง 10 % ดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ และสูบบุหรี่ 5 % มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ฯลฯ จากการวิจัยเบื้องต้น พบว่าขั้นตอนการศึกษาประวัติชุมชน ที่มวิจัยเยาวชนได้แสดง บทบาทสมมติโดยเป็นผู้ตั้งคำถาม แทนบทบาทในชีวิตจริงที่ถูกถาม ถูกคาดคั้น ผู้เฒ่าผู้แก่ในฐานะ ผู้ให้ข้อมูลได้เล่าเรื่องราวความหลัง ทำให้ลดช่องว่างระหว่างวัยลง การที่พื้นที่วิจัย 6 หมู่บ้านทำ ให้เห็นพฤติกรรมการยอมรับกันเฉพาะกลุ่มบ้าน และมีการปรับตัวยอมรับกันเพิ่มมากขึ้นในระยะ ต่อมา ส่วนหนึ่งอาจมาจากกิจกรรมในแปลงเกษตรที่ต้องทำงานหนัก เช่นการปักดำนา การเกี่ยวข้าว การสำรวจแปลง การวางผัง ขนแกลบ ขุดดิน ส่วนหนึ่งมีการสะท้อนมุมมองงานวิจัยผ่าน บทกลอนร่ำ ซึ่งเป็นศิลปะท้องถิ่นอีสาน การได้ฟังเนื้อหาจากบทกลอนทำให้เกิดการทบทวนว่า เหตุการณ์นั้นเกี่ยวข้องกับเราแค่ไหนเพียงไร รวมทั้งการเขียนบทละคร การแสดงละครที่สื่อถึง กระบวนการวิจัยที่ได้ทำมาด้วยตัวของทีมวิจัยเอง มีการรับฟังกัน มีการแสดงความคิดเห็น มีการแสดงบทบาทผู้นำ ผู้ตาม มีการปรับสถานการณ์นอกบท ซึ่งเป็นการสังเคราะห์บทเรียนที่ได้จาก งานวิจัยไปในตัว เหล่านี้อาจใช้เป็นรูปแบบในการสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนอีกทาง หนึ่ง ซึ่งคงต้องมีความต่อเนื่องและยกระดับการมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องคือผู้ปกครอง ครู ชุมชน ฯลฯ